

3. kvartal 2009

Norges Banks utlånsundersøkelse

Noe lettere kredittpraksis overfor foretak

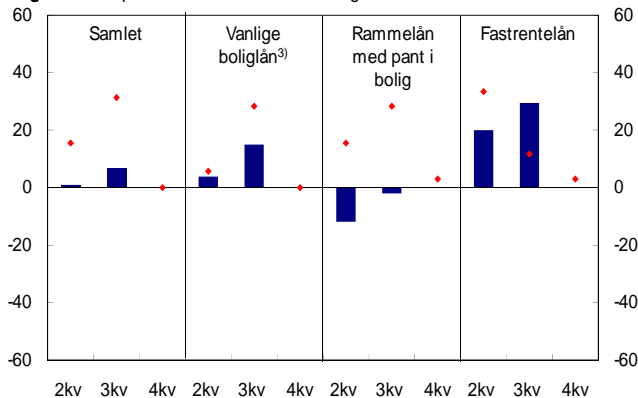
Norges Banks utlånsundersøkelse

3. kvartal 2009

Bankene lettet noe på kredittpraksisen overfor foretak, mens kredittpraksisen overfor husholdninger var om lag uendret i 3. kvartal 2009. I 4. kvartal 2009 forventer bankene en ytterligere lettelse i kredittpraksisen overfor foretak og om lag uendret kredittpraksis overfor husholdninger. Bankene rapporterte om økt etterspørsel etter lån både fra husholdningene og foretakene i 3. kvartal 2009. Foretakenes låneetterspørsel forventes å øke ytterligere i 4. kvartal. Bankene forventer at husholdningenes etterspørsel etter lån vil bli om lag uendret fremover.

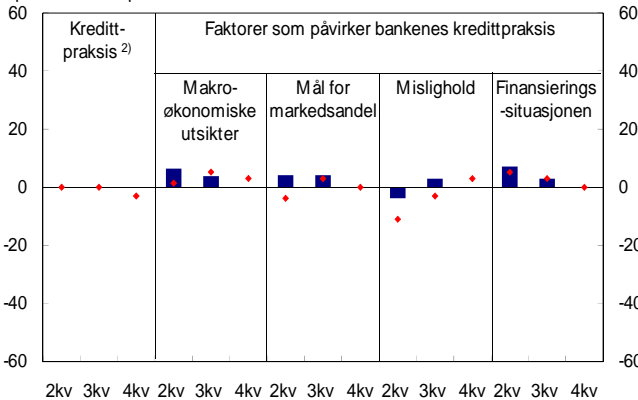
Norges Banks utlånsundersøkelse for 3. kvartal 2009 ble gjennomført i perioden 1. - 9. oktober 2009. Deltakerne i undersøkelsen ble bedt om å vurdere utviklingen i kredittpraksis og etterspørselen etter lån i 3. kvartal 2009 sammenlignet med 2. kvartal 2009, samt forventet utvikling i 4. kvartal 2009 sammenlignet med 3. kvartal 2009.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

- 1) Netttotal fremkommer ved å veie sammen svarene i undersøkelsen. De blå søylene viser utviklingen det siste kvartalet. De røde punktene viser forventet utvikling for neste kvartal. De røde punktene er forflyttet ett kvartal fram i tid
- 2) Negative nettotall betyr fallende etterspørsel
- 3) Nedbetalingslån med pant i bolig
- Kilde: Norges Bank

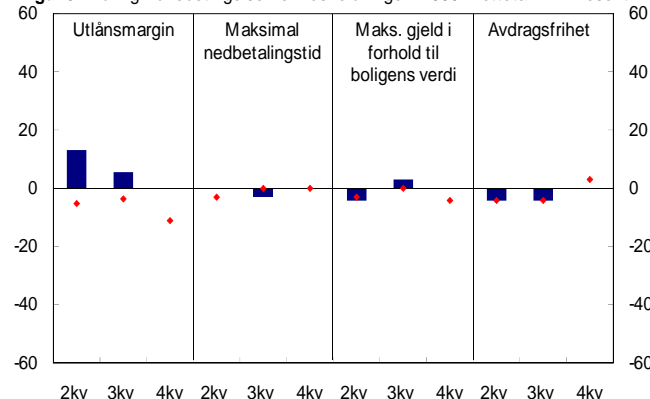
Figur 2 Endring i kredittpraksis overfor husholdninger i 2009. Faktorer som påvirker kredittpraksisen. Netttotal. ¹⁾ Prosent

- 1) Se fotnote 1 i figur 1
- 2) Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis
- Kilde: Norges Bank

Bankene i undersøkelsen bruker en skala med fem alternativer for å svare om det er små eller store endringer i de ovennevnte forhold. Store endringer får dobbelt så stor vekt i beregningen av resultatene som små endringer. Til slutt vektet svarene med bankenes andel av endringen i utlån til henholdsvis husholdninger og foretak. De fremkomne nettotallene angis i en skala fra -100 prosent til 100 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har svart at det er noe innstramning i kredittpraksis, vil nettotallet være -50 prosent. Dersom noen av bankene har strammet inn sin kredittpraksis noe uten at de andre bankene har endret kredittpraksis, vil nettotallet ligge mellom 0 og -50 prosent. Dersom alle bankene i utvalget har strammet inn sin kredittpraksis mye, vil nettotallet være -100 prosent.

Figur 3 Endring i lånebetingelser for husholdninger i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

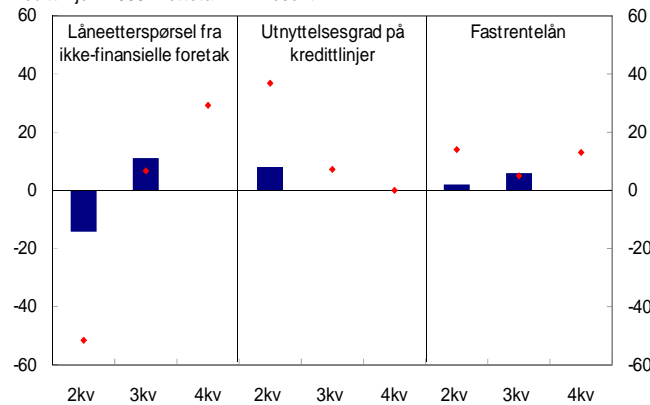

- 1) Se fotnote 1 i figur 1
- 2) Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin og derfor strammere kredittpraksis. Negative tall for maksimal nedbetalingstid, maksimal gjeld i forhold til boligens verdi og for avdragsfrihet innebærer strammere kredittpraksis
- Kilde: Norges Bank

Utlån til husholdninger

Bankene rapporterte at husholdningenes samlede etterspørsel etter lån tok seg noe opp i 3. kvartal 2009, se figur 1. Oppgangen ble mindre enn de ventet i 2. kvartal. Det er først og fremst etterspørselen etter vanlige nedbetalingslån med pant i bolig som øker noe. Husholdningenes etterspørsel etter fastrentelån fortsetter å øke. Bankene venter uendret låneetterspørsel fra husholdningene i 4. kvartal.

Figur 4 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak og utnyttelsesgrad på kredittlinjer i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

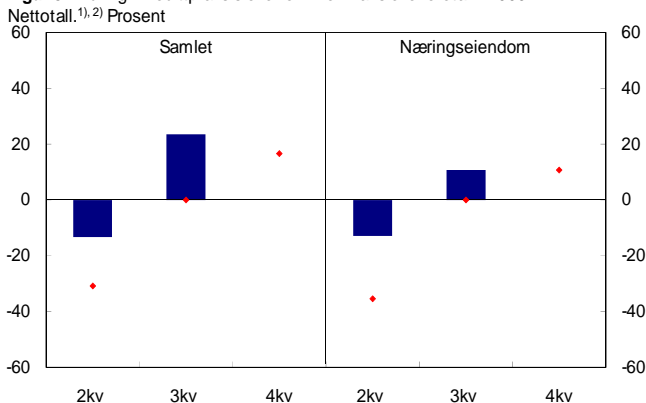
²⁾ Positive netttotal betyr økt etterspørsel / økt utnyttelsesgrad på kredittlinjer

Kilde: Norges Bank

Bankenes kredittpraksis overfor husholdninger var uendret i 3. kvartal 2009 for tredje kvartal på rad, se figur 2. Flertallet av bankene rapporterte om ingen endring i faktorene som påvirket bankenes kredittpraksis i 3. kvartal 2009. Fremover forventer bankene om lag uendret kredittpraksis overfor husholdninger.

Husholdningenes lånebetingelser var om lag uendret fra 2. kvartal 2009, se figur 3. Utlånsmarginen økte imidlertid ytterligere i 3. kvartal 2009. Fremover forventer bankene at utlånsmarginen vil falle. De øvrige betingelsene er ventet å være relativt uendrede.

Figur 5 Endring i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall innebærer innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

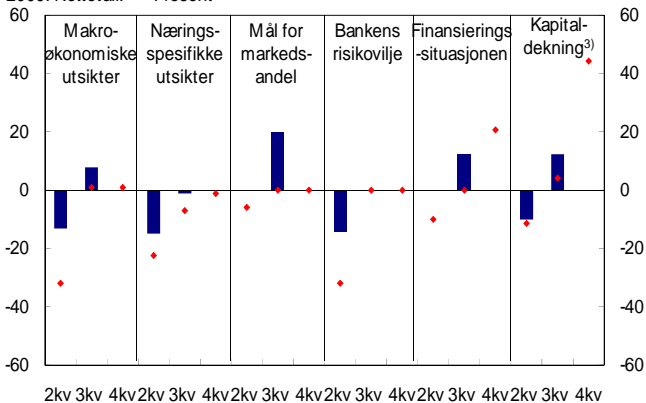
Utlån til ikke-finansielle foretak

Bankene rapporterte at etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak økte i 3. kvartal 2009, mens utnyttelsesgraden på kredittlinjer var uendret, se figur 4. Etterspørselen etter fastrentelån har tatt seg noe opp. Fremover forventer bankene ytterligere økning i foretakenes låneetterspørsel.

Bankene lettet noe på kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 3. kvartal 2009, se figur 5. Ett kvartal tidligere hadde de ventet uendret kredittpraksis fremover. I 4. kvartal 2009 forventer bankene en ytterligere lettelse i kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak. Verft, shipping, bygg- og anlegg vil imidlertid kunne oppleve strammere kredittpraksis i 4. kvartal.

Det var først og fremst mål for markedsandel, finansieringssituasjonen, kapitaldekningen og de makroøkonomiske utsiktene som bidro til lettelsen i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak i 3. kvartal 2009, se figur 6. Fremover vil særlig kapitaldekningen og finansieringssituasjonen trekke i retning av lettere kredittpraksis.

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

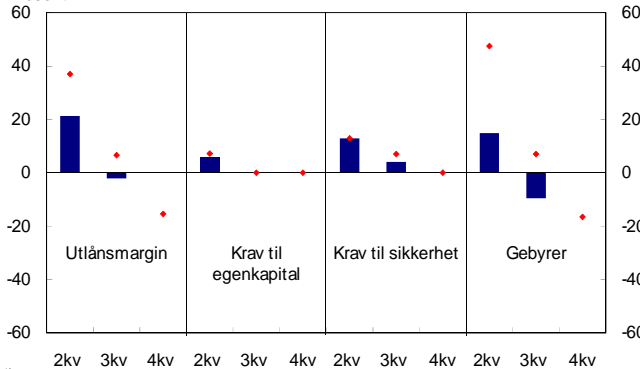
¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Negative tall betyr at faktoren bidrar til innstramning i kredittpraksis

Kilde: Norges Bank

Lettelsen i kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak ble gjennomført ved å redusere gebyrene og utlånsmarginen i 3. kvartal 2009 i forhold til 2. kvartal 2009, se figur 7. Fremover forventer bankene å redusere utlånsmarginen og gebyrene ytterligere.

Figur 7 Endring i lånebetingelser for ikke-finansielle foretak i 2009. Netttotal. ^{1), 2)} Prosent

¹⁾ Se fotnote 1 i figur 1

²⁾ Positive tall for utlånsmargin betyr økt utlånsmargin. Positive tall for utlånsmargin, krav til egenkapital, krav til sikkerhet og for gebyrer innebærer strammere kredittpraksis

Kilde: Norges Bank